

Kuva: Valtioneuvoston viestintäyksikkö

Hallitusohjelmat liikunnan puntarissa

Hallitusohjelmassa on liikunnasta ja urheilusta kirjauksia enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Hallitusohjelma on yhä merkittävämpi poliittinen asiakirja. Jos Suomen politiikkaan halutaan neljän vuoden aikana muutoksia, niitä on vaikea saada ilman hallitusohjelmaan tehtyjä kirjauksia.

Jännite tulee siitä, että kaikki hallitusohjelman tavoitteet ja niiden toimenpiteet eivät voi liikunnassa ja urheilussa olla hallituksen omia tekoja. Hallitusohjelma sisältää lukuisia tavoitteita, joihin tulisi valjastaa ensisijaisesti muita kuin valtion viranomaisia ja virkamiehiä. Esimerkkinä käy terveyttä edistävä liikunta. Valtion rooli on olla innostaja ja resurssiohjaaja.

Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma

Hallitusohjelman vuosille 2007–2011 lukenut voi nähdä, että yhteiskunnassamme tunnustetaan liikunnan itseisarvo ja välinearvo terveyden edistämiseksi.

Liikunnan ja urheilun kirjauksia voi tarkastella ainakin kolmesta näkökulmasta. Liikunnan näkökulmasta löytyy tavoitteita lasten ja nuorten liikuntaan, aikuisten liikuntaan ja terveystuokuntaan sekä huippu-urheiluun. Edellytysten näkökulmasta mainitaan tekijät ja liikuntapaikat; tekijöiden resurssointi jää tosin avoimeksi. Hallitusohjelma viestii kansalaistoinnin aseman vahvistamista, mikä ei aina edellytä uutta rahoitusta; kyse on ajattelutavasta päätöksenteossa. Aiempaa selkeämmin on nyt lähdetty hakemaan roolia kansalaisjärjestöille.

Filosofia ei pahus kyllä riitä

Kirjaukset eivät kuitenkaan riitä. Kuten professori Pekka Himanen on sanonut: ”Parhaat ideat eivät voita, vaan parhaat käytäntöön viedyt ideat.” Nyt on aika vaikuttaa siihen, että ideat ovat niitä parhaista eli käytäntöön vietyjä. Niille tavoitteille, joita hallitus kirjaa ohjelmaansa, pitää olla mietitty rahoitus ja toimenpiteet.

Hallitusohjelmasta löytyy tavoite liikunnan paikal-

listason toimintaedellytysten vahvistamisesta. Seuratoiminta tarvitsee todellakin uutta tukea ja kumppanuusotetta valtiolta ja kunnilta, niin myös seuroja tukevilta järjestöiltä. Hallitusohjelman tavoitteiden tulisi näkyä myös konkreettisesti resurssien avaamisena ja suorana seuratukena. Veikkausvoittovarojen myönteinen kehitys jopa kannustaa siihen. Argumentteja tämän kehityksen tieltä ei löydy. SLU ja liikuntajärjestöt ovat tehneet merkittävän työn rahapeliin yksinoikeuden säilyttämisen puolesta. Johdonmukainen ja ennakoitavissa olevan rahoituksen turvaaminen on kestävä toiminnan perusta.

Silti budjettiriihi sai kummallisesti käsiteltäväkseen valtion talousarvioesityksen, jossa veikkausvoittovarojen kasvusta ainoastaan puolitoista prosenttia oltaisiin osoittamassa liikunnan kansalaistoimintaan. Tämä ei kata edes inflaatiokehitystä puhumattakaan uusista avauksista. Mittakaavan tulisi olla aivan toista luokkaa suhteessa tavoitteisiin. Pyydänkin nyt kaikkia teitä hallituksessa, eduskunnassa, ministeriöissä, kunnissa ja tutkimuslaitoksissa, jotka haluatte olla edistämässä hyvinvointia liikunnalla ja urheilulla, pysähtymään.

Toivon, että me Suomessa osaisimme toimia ennakoivasti: ennaltaehkäistä terveysuhkia, puolittaa kakkostyyppin diabetestaudin puhkeamisriskiä sekä vaalia kansalaistoiminnan perintöämme. Eri viranomaisten välille sekä heidän ja järjestöjen välille tulisi rakentaa siltaa. Meidän tulisi yhdessä myös rakentaa näkemyksellistä ja toiminnallista siltaa pitkälle eteenpäin.

Kykenemmekö siihen? Suuri toiveeni on, että opetusministeriön koordinoimasta Kansallisesta liikuntaohjelmasta saadaan yhteinen ja eri asiantuntijajohdot yhdistävä ohjelma Suomessa. SLU on täysillä tässä mukana.

Edelliset hallitusohjelmat puntarissa

Liikunnan näkyvyys on hallitusohjelmissa kasvanut kerta kerralta. Parikymmentä vuotta sitten saattoi liikunnasta olla yksittäisiä mainintoja, kuten esi-

Hallitusohjelman tavoitteiden tulisi näkyä myös konkreettisesti resurssien avaamisena ja suorana seuratukena.

merkiksi liikuntapoliittisen komitean perustamisesta. Hallitukset olivat aiemmin lyhytaikaisia, minkä johdosta hallitusohjelmien merkitys oli pienempi. Kun hallitusten toimikausi alkoi vakiintua eduskuntakauden pituiseksi, hallitusohjelman merkitys kasvoi. Liikunnan viranomaiset ja liikuntajärjestöt ovat alkaneet tehdä pitkäjänteistä työtä liikunnan aseman vakiinnuttamiseksi myös hallitusasiakirjoissa.

Pääministeri Paavo Lipposen toisen hallituksen ohjelmassa vuosille 1999–2003 oli ensimmäistä kertaa maininta hallituksen toimenpiteistä vapaaehtoistöiden hallinto- ja työnantajavelvoitteiden vähentämisestä. Selvitysmieheksi kutsuttiin Veikkauksen toimitusjohtaja *Risto Nieminen*, joka työssään keskittyi lähinnä ammattilaisuuteen ja kilpaurheilun kysymyksiin. Yhdistysten hallinnollisten tehtävien keventäminen jäi edelleen vähemmälle huomiolle. Hallitus lupasi myös laatia väestön liikunta- ja toimintakykyisyyden edistämiseksi toimintaohjelman sosiaali- ja terveystoimen tehtävistä ja yhteistyöstä liikuntatoimen kanssa. Tämän lupauksen seurauksena syntyi valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoista. Sosiaali- ja terveysministeriö perustama toimikunta on tätä työtä vienyt eteenpäin.

Pääministeri *Matti Vanhasen* ensimmäisen hallituksen ohjelma vuosille 2003–2007 sisälsi yleisiä periaatteellisia kirjauksia lasten ja nuorten, aikuisten, ikääntyneiden ja erityisryhmien liikuntaharrastuksen edistämiseksi lähinnä terveyden ja toimintakyvyn näkökulmasta. Lisäksi todettiin, että kilpa- ja huippu-urheilun eettistä pohjaa vahvistetaan. Nämä yleiset kirjaukset mahdollistivat kuitenkin kansallisen liikuntaohjelman työn aloittamista. Työn on määrä päättyä vuoden 2008 aikana.

Uutta edellä mainitussa hallitusohjelmassa oli poikkihallinnollisten politiikkaohjelmien käyttöön-otto. Oikeusministeriön hallinnoima kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma saattoi yhteisiin pöytiin monet viranomaiset ja kansalaisvaikuttajat. Yhtenä tuloksena oli valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämisestä. Periaatepäätös vaati toteutuakseen jatkuvaa aktiivisuutta etenkin kansalaisjärjestöjen taholta. Apuna tässä työssä on oikeusministeriön perustama demokratiayksikkö.

SLU tekee pitkäjänteistä yhteistyötä monen ministeriön kanssa ja kiitettävän monen kanssa jo suunnitteluvaiheessa. SLU tuo yhteistyöhön liikunnan ja urheilun kansalaisjärjestöjen näkökulman ja osaamisen. Opetusministeriö on liikunnan ja urheilun selkeä ykköskumppani. Toisaalta, poikkihallinnollisuus lisääntyy koko ajan ja sen takia on entistä tärkeämpää verkottua kaikkien ministeriöiden kanssa. Edellisen hallitusohjelmakauden perintönä oikeusministeriön rooli kasvaa.

Urheilun valkoinen kirja

Heinäkuussa EU:n komissio julkisti urheilun valkoisen kirjan. Urheilun valkoinen kirja antaa yleiskuvan urheilun nykytilasta ja strategisen pohjan urheilun roolille Euroopan Unionissa. Dokumenttia on val-

misteltu laajojen konsultaatioiden avulla. Mielenkiintoista on havaita, että SLU on ainoana kansallisena liikuntajärjestönä mainittu konsultoituna tahona valkoisen kirjan esipuheessa.

Valkoinen kirja lähestyy hyvin samaan tapaan laaja-alaisesti liikunnan ja urheilun kenttää, kuten olemme Suomessa tottuneet ajattelemaan liikuntaa ja urheilua moniarvoisesti.

TIMO LAITINEN

Puheenjohtaja

Suomen Liikunta ja Urheilu SLU

Sähköposti: timo.laitinen@slu.fi

Poimintoja Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmasta

- Hallitusohjelmassa on päätetty vahvistaa liikunnan asemaa kunnallisena peruspalveluna ja parantaa arki liikunnan edellytyksiä. Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuutta edistetään palvelutuotannossa.
- Liikunnan paikallisen tason toimintaedellytyksiä sekä liikunnan laaja-alaista tasa-arvoa vahvistetaan kansallisessa liikuntaohjelmassa määriteltävien suuntaviivojen mukaisesti.
- Hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rahapeliin yksinoikeusjärjestelmän säilyttämiseksi muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä. Veikkauvoittovaroja käytetään arpajaislain mukaisiin käyttötarkoituksiin jakosuhdelain mukaisesti.
- Liikuntapolitiikalla edistetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä elämänkaaren eri vaiheissa. Painopiste on lasten ja nuorten liikunnassa
- Kouluissa vahvistetaan taito- ja taideaineiden asemaa lisäämällä valinnaisuutta. Yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien mahdollisuuksia tuottaa iltapäivätoimintaa edistetään.
- Terveyden edistämiseksi on oma politiikkaohjelma. Samoin ohjelmassa on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma.
- Hallitusohjelmassa on päätetty tukea eettisen ja yhteiskuntavastuullisen sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävän huippu-urheilun edellytyksiä.
- Ohjelmassa on päätetty parantaa Suomen valmiuksia hakea ja järjestää kansainvälisiä suurtaapahtumia.
- Hallitusohjelmassa on tehty liikunnalle ja urheilulle monia merkittäviä linjauksia. Yhdistyslakia uudistetaan, edistetään kansalaisten kuulemisesta, nuorten osallistumista, perheiden hyvinvointia, monikulttuurisuutta ja tasa-arvoa ja uutta yhteisöllisyyttä on päätetty tukea.

Ministeriöt konkreettisen työn äärellä

Pikainen katsaus eri ministeriöihin antaa yleiskuvan siitä, missä kaikissa liikunnan ja urheilun asioissa eri ministeriöt etenevät hallitusohjelman jälkilaineissa.

- Opetusministeriö paneutuu ainakin Kansalliseen liikuntaohjelmatyöhön, Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaan, taito- ja taideaineiden valinnaisuuden lisäämiseen, iltapäivätoimintaan ja kerhoihin. Muutoin ajankohtaista on myös Valtion liikuntaneuvoston toiminta ja vuoden 2008 budjetti
- Sosiaali- ja terveysministeriö vie eteenpäin terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa ja asemoi Terveyttä edistävän liikunnan toimikunnan työn siihen. Urheilijoiden sosiaaliturva on myös ajankohtainen yhteistyöhanke.
- Oikeusministeriö käsittelee mm. yhdistyslain muutosta sekä uuden kansalaistoiminnan neuvottelukunnan työn käynnistämistä.
- Sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvat järjestyksenvalvojalainsäädäntö, arpajaislaki ja maahanmuuttajakysymykset.
- Kauppa- ja teollisuusministeriö käsittelee hankintalain toimeenpanoa, kilpailunrajoitustalain, kuluttajaturvallisuuslain soveltamista sekä EU-politiikkaa.
- Valtiovarainministeriö valmistelee verolait ja valtion budjetin. Kunta- ja palvelurakennemuutosten siirtyä valtiovarainministeriön alaisuuteen.
- Ympäristöministeriö käsittelee kansallisen kestävä kehityksen strategian, matkailu- ja virkistyskäyttöä luonnonsuojelualueilla.
- Liikenne- ja viestintäministeriössä käsiteltävänä on ainakin TV-direktiiviluonnos ja kevyen liikenteen olosuhteet.
- Työministeriö käsittelee yhdistyksiä laajasti koskevia työsuhdekysymyksiä sekä tukee työllisyshankkeita.
- Puolustusministeriö on tärkeä liikunnan edistäjä varusmiesten koulutuksessa.
- Ulkoasiainministeriö käsittelee EU-kysymyksiä ja tukee kehitysyhteistyöhankkeita.
- Maa- ja metsätalousministeriö käsittelee mm. kysymyksiä, jotka mahdollistavat ulkomaan valtion omistamilla mailla.